

BIZALOM

Havonta kétszer megjelenő szemle,

a világ folyásáról és az ember alkotásairól.

9. szám.

XI. évfolyam.

1940. május 1.

Mátyás anyja.*

Írta: Arany János.

Szilágyi
Orzsébet
Levelét megírta;
Szerelmes
Könnyével
Azt is telesírta.

„Ne mozdulj,
Ne indulj
Én egyetlen árvám!
Ki lesz az
Én fiam
Ha megejt az ármány?”

Fiának
A levél,
Prága városába,
Őrömhírt
Viszen a
Szomorú fogságba:

„Adassék
A levél
Hunyadi Mátyásnak,
Tulajdon
Kezébe,
Senkinek se másnak.”

„Gyermekek!
Ne mozdulj
Prága városából;
Kiveszlek,
Kiváltlak
A nehéz rabságból.”

Fekete
Viaszból
Nyom reá pecsétet;
Könyöklőn
Várnak az
Udvari cselédek.

„Arannyal,
Ézüsttel
Megfizetek érted;
Szívemen
Hordom én
A te hazatérted.”

„Ki viszi
Hamarabb
Levelem Prágába?
Száz arany,
Meg a ló,
Teste fáradsága.”

„Viszem én,
Viszem én,
Hét nap elegendő.”
„Szerelmes
Szívemnek
Hét egész esztendő!”

„Viszem én,
Hozom én
Válaszát három nap.”
„Szerelmes
Szívemnek
Három egész hónap!”

„Istenem,
Istenem,
Mért nem adál szárnyat,
Hogy utól-
Érhetném
Az anyai vágyat!” —

S ahol jön,
Ahol jön
Egy fekete holló;
Hunyadi
Pajzsán
Űl ahhoz hasonló.

Lecsapott,
Lecsapott
Fekete szélvészből,
Kikapá
Levelét
Az anyai kézről.

„Hamar a
Madarat!...
El kell venni tőle!”
Szalad a
Sokaság
Nyomba, hogy lelője.

Madarat
Nem egyet,
Százat is meglőnek:
Híre sincs,
Nyoma sincs
A levélvivőnek.

Nap estig
Az erdőn
Üzeti hiába:
Éjfélén
Kocognak
Özvegy ablakába.

„Ki kopog?
Mi kopog?”
Egy fekete holló!
Nála meg
A levél,
Vagy ahhoz hasonló.

Piros a
Pecsétje;
Fínom a hajtása:
Oh áldott,
Oh áldott
A keze-írása!

* Ebben a versben a Mátyás király címerében levő hollónak azt a mondáját dolgozta fel Arany János, ahol a holló Mátyás életét menti meg avval, hogy édesanyja levelét idejében juttatja el hozzá mesebeli gyorsasággal.

Mátyás király 500-ik születésnapjára. *)

(Jellemrajz.)

Az a negyvenezer köznemes, aki a Duna végén állva, harsogó lelkesedéssel kiállította ki Hunyadi Mátyást királynak, úgy áll multbanező szemünk előtt, mint egy magasabb hatalmaktól vezetett, igaz emberi közösség, amelyik őszinte jóakarátán keresztül meghall egy fensőbb, Istentől küldött sugalmat s ez indítja őt sorslendítő cselekedetekre. Ilyen sorsintéző cselekedet volt Mátyás királlyá választása. Vagy nem csodálatos, emberi szempontból érthetetlen-e, hogy a szétszúllott ország trónjára egy tizennyolcéves fiút ültetnek, s ime, ez a tizennyolcéves fiú valóban az, akire abban a súlyos időben szükség van? Hogyan is bírta volna ki Magyarország a Mátyás király halála után sokkal, rászakadó százötvenéves török hódoltságot s a sok véres polgárháborút, ha nem gyűjt erőt neki jövőendő szenvedései számára Mátyás király? Nem csak a béke áldásait értve ezalatt, hanem inkább azt a belső nyugalmat, erőt és harmóniát, amit az ő egyénisége ébresztett és nevelt népeiben s amely előfeltétele az ember fejlődésének. Származása alacsonyysága dacára — sohse felejtjük el, hogy nagyapja nincstelen jobbágy volt! — rendelkezett ez az ifjú ember azokkal a tulajdonságokkal, melyek egyedül teszik igazán királlyá a királyt. Rabláncokból került a trónra, a börtön sápadtságával fiatal arcán és milyen fensőbbiséges nyugalommal fogadta ezt a megrendítő sorsváltozást! A börtön mélyében is tudta ő, hogy király s amikor onnan kikerült, nem bosszú volt az első gondolata, mint egy közönséges életű emberé, hanem minden alattvalójának boldogítása.

A holló, amely Mátyás cimerében ül, az ősi időkben a földöntúli tanácsadó jelképezője volt. S valóban az ifjú király ámulatra készítendő, korát messze felülmúló bölcsesége eszünkbe juttat egy ilyen mesebeli földöntúli tanácsadót. A bölcs madár, a szárnyas üzenethordó, szájában a gyűrűvel, a gyűrű ötszögű kövében különös képpel, mintha jelképezné az összeköttetést, mely közte s Isten között volt. A hollós pajzsra támaszkodva ábrázolják őt kőpírói, feje fölé angyalok tartják a koronát, — mint Isten kegyelméből való királyt, kinek fensőbb tetszés adta koronáját. Neve mellé került a Hollós név s ma is még Hollós Mátyásnak, Korvin Mátyásnak nevezik őt, különösen külföldön.

Hatalmas mellkasú, szélesvállú, középtermű, komolyarcú férfit mutatnak ezek a képek. Vállára hullámos, lágy vörössesszöke haj omlik; homloka domború és nem nagyon magas. Orra kicsinek a világerő sem mondható. (Ez az orr majdnem bajba keverte Bécs ostromakor: erről ismertek rá a németek a várost kémlelő királyra.) Szája erélyes, de nem dacos; körülötte valami megindítóan kedves, megértő mosoly bujkál s teszi emberibbé,

meleggé a nagy király arcát. Ez a száj egyaránt tudott úgy indulatban mennydörögni, mint szelíd bölcsességgel gyógyítani. Álla kerek, arca simára borotvált. És a sima, okos arcban él, ragyog, gyujt, világít két nagy barna szeme. Fejét büszkén fölvetve hordta, ügyes és könnyed mozgásúnak, kényesen tisztának mondják kortársai. Azon időben evészkező nem lévén, asztalnál kezükkel ettek az étkezők, s fel van jegyezve Mátyásról, hogy három ujjával fogta az ételt és keze tiszta maradt. Halk és lágybeszédű volt, de haragvásában oroszláncként tudott ordítani. Gyors és ravasz észjárásán túltenni senkisémet tudott, embereit már az első pillanatban kiismerte s mert szinte beléjük látott, ismerte képességeiket és mindegyiket arra a helyre állította, ahol legjobban megfelelt. Nagyon ritkán csalódott kiválasztottaiban, de nagyon megnézte az embert, mielőtt bízott benne. De akiben felfedezte a jóra való képességet, azt nem késett felemelni. Így Kinizsi Pált, a híres törökverőt ő tette falusi szolgalegényből hadvezérré; szegény árvagyermekből pedig kalocsai érsekké Árva Pétert.

Hogy pedig a képmutatást milyen hamar kiismerte, arra jellemző Miklós püspök esete. Ez modruzai püspök s a pápa követe lévén, igen megkedveltette magát Mátyással. De irigységében nem elégedett meg ezzel, hanem a főurak ellen kezdett áskálódni, csellemel és árulással vádolván azokat, akik vele sok jót tettek. A király kérte őt, hagyjon fel beszédeivel, mert nem hihet neki. De Miklós tovább erősíté szavait. Ekkor a király kézenfogva átvezette a terembe, ahol a főurak összegyűlve voltak s hangosan felszólítá, mondja szemükbe nyíltan az uraknak vádaskodásait. A püspök szörnyű zavarba jöve, elnémult, Mátyás pedig azonnal kiűzte őt udvarából és az országból.

Más alkalommal pedig azt akarták elhitetni vele holmi képmutatók, hogy kamarásai hűtelenek és megakarják mérgezni, mire ő csendesesen mosolyogva megjegyezte: „Nincs mitől tartani a királynak, aki igazságosan kormányozza népeit.“ Mert látta — írja a krónikás — az árulkodók arcán irigy kajánságukat. És mi lehet gyöblötebb a fenkölt lelkű uralkodó előtt, mint az árulkodás?! Mátyás mély emberismerete jól tudta, kik az ő igazi hívei; jól tudta, hogy az őszinteség minden erénynek szülője. Mennyire becsülte e tulajdonságot, kitűnik az alábbi kis esetből. Egy közvitéze a német háború megindítása előtt kérte, engedné meg, hogy visszamehessen Frigyes császárhoz. mert eskü köti nála hadbaszállni háború esetén, Mátyás először színtelt haraggal támadt a fiúra, majd midőn az állhatatosnak bizonyult, megdicsérte és bőségesen megjutalmazva békében elbocsátotta s mindenkinek dicsérte a becsületes fiút, aki többre becsülte adott szavát a király kegyénél. A cseh háborúban pedig egyszer Bécs felé menvén, találkozott Podjebrád cseh király fiaival, kik neki jó barátai voltak. Együtt mentek be Bécsbe; itt az urak azt tanácsolták Mátyásnak, fogassa el a Podjebrád-fiúkat, ilymódon kényszerítvén atyjukat békekötésre. Mátyás ezen módnélkül felháborodott: „Igaz ugyan, — úgymond — hogy neki semmi

*) Most amikor az egész világ ünnepli Mátyás király 500-ik születésnapját, a Bizalom is meg akar emlékezni a nagy király nemes alakjáról.

ígéretet nem tettem, sem menedéklevelet nem adtam, de mind idáig békésen velük jöttem, s viselkedésemmel barátságot mutattam nekik. Éppen annyi ez, mintha szavamat adtam volna.“

Hogy hivatalnokait, alattvalóit s általában az ország viszonyait jobban megismerje, szokása volt áruhában bejárni az országot. Vándorlegénynek, iparosnak öltözve, városról-városra, faluról-falura járt. A ferdeségeket, amiket tapasztalt, legtöbbszörre tapintatos példalóddzással terelte helyes vágásba; de kérlelhetetlen szigorú volt, ahol a nép kiszárolásának jött nyomára. Egy ilyen útja alkalmával jutott Kolozsvárra, a bíró házához. Éppen fát hordatott ez a szegény néppel, s vágatta fel. Az egyik hajdú bottal kergette az ott ácsorgó „nagyorrú legényt“ fát vinni. Mátyás, — aki maga volt áruhában a „nagyorrú“, — eleget tett a parancsnak, majd titkon vörös krétával ráírta három hasáb fára a nevét, s aztán odébb állott. Pár nap múlva bevonult fényes kíséretével Kolozsvárra. Hivatja a bírót, kérdezi a város állását. Szemforgatva édeskedik ez, de Mátyás a töméntelen fára mutat: ki vágta fel ezt? Már hányják is széjjel vitézei a rakást és a halálsápadt bíró dideregve olvassa a hasábon: Itt volt Mátyás király. Keményen megbüntette ekkor őt és a hajdúit a király, mondván: „Nem adtam a szegény népet nektek szolgálul és jobbágyul, hanem hogy gondot viseljenek rája.“ Maga járt elől a gondviselésben jó példával, mert a legszegényebb ember dolgaival sem átalott törődni és segített mindenkin, aki hozzá fordult. Sőt legtöbbször nem várta a kérdést; amint a példabeszéd mondja: kérve víz és önként adva bor—, Mátyás ajándékai legtöbbszörre önként adott segítségek voltak. Ki nem hallotta volna a budai kutyavásár hírért?! A szegény juhász, akit gazdag szomszédja megcsalt és tönkretett, búsan ül a budai piacon komondoraival. A király meglátja az ablakból és lesiet megtudakolni bánatát. Meghallva a történetet, megveszi a juhásztól a komondorokat, adván értük annyi pénzt, hogy a juhász földet, ökröt, házat vehet érte. A gazdag szomszéd erre kapzsiságában mindenét pénzzé, pénzét kutyává teszi és siet Budára a falkával, de felsült, mert csak „egyszer volt Budán kutyavásár!“ Vagy a falusi kántorról, aki zálogba csapott köpönyege árán vendégelte meg a vándorló „Mátyás kovácsot“ s akit ezért, mikor Budára jött, fényes asztalánál az ország főurai közé ültetett Mátyás király. Búcsúzóul pedig mondván: „Lássuk, mennyit bír el egy magyar?!“ Drágaköves mentéjét a nyakába akasztotta. Intésére az urak is hasonlóképpen cselekedtek. Az értékes menték árából holtig urasan élt a kántor. Jótékonyágát akarva, nem akarva, követték az urak, akiket sokszor nekik nem nagyon tetsző tréfákba is belevitt. Mint például Gömörben, mikor is a lakomázó urak az áldomásból kifejejtik a földműves népet, s Mátyás erre tréfából nekiállott kapálni, vele persze az urak is. És kapáltatta az ügyes, dolgoszokott király a puhánndított úri népet, míg verejtékezett valamennyi. Mikor pedig kidőltek, így oktatta őket: „A föld, urak, kemény rög, s aki ezt megműveli,

véres verejtékének könnyével öntözi! Azért ha más-kor isztok, nem kell felednetek az áldomásba szőni, hogy éljen népetek.“ Más alkalommal meg három úr jószágért és hivatalért unszolta a királyt. Egy mező végénél léptettek éppen el, s Mátyás egy öreg szántóvetőben régi, hűséges és ravasz katonájára ismert. Megszólítá barátságosan: „Hát jó öreg, messzi van-e még a messzi?“ „Bizony uram csak az ökröm szarváig.“ „Hát a harminckettő harminckettő-e még?“ „Bizony már csak tizenkettő.“ „De azért meg tudnál még fejni három vén bakkecskét?“ — kérde végül a király. „Meg bizony, nagyságos uram!“ Ezután azt mondta Mátyás az alkalmatlankodó uraknak, hogy míg e három kérdést meg nem fejtik, nem teljesíti óhajtaikat. Sietnek ezek a paraszthoz és kéri, mondaná meg az első kérdés értelmét. „Megmondom biz én száz aranyért,“ — felel az öreg. Megadták az urak, s erre így szól: „Hát amíg fiatal voltam, messze elláttam, de most már csak az ökreim szarváig látok, azért nekem csak addig a messzi.“ Kérdezték az urak a második kérdést. „Azt is megmondok kétszáz aranyért.“ Sokallották az urak, de fizettek. „Hát azelőtt harminckét fogam volt, ma csak tizenkettő van.“ No de a harmadik kérdés?! Ezt már csak háromszáz aranyért mondta meg az öreg. Az urak szörnyülködtek, sopánkodtak, de mit volt mit tenni, megadták. Az öreg pedig zsebrevágva a pénzt, mosolyogva szól: „Így fejek meg, urak, három bakkecskét, ahogy most titeket megfejtetek. Ezt értette a király úr önagysága.“ Hogy azután az urak megmondták-e a királynak a kérdés értelmét, nem tudni.

Száz meg száz ilyen történet maradt fenn Mátyásról; hiszen a sanyarúság szomorú századai-ban az ő cselekedeteinek elbeszélésével vigasztalta magát a nép; szörnyű igaztalanságok elszívése alatt az ő maradéktalan igazságossága fényelt a magyar lelkekben. Mert az az erő, amit a történelem nagy alakjai népeik sorába belevetnek, nem vész el és nem marad gyümölcstelenül; szinte azt mondhatnánk: nincs vége. Mátyás király nagy szellemi erői, lelkének csodálatos kincsei nemcsak a török hódoltságot segítettek elviselni, ezek az erők ma is eleven forrásként bugyognak közöttünk. Segíteni és előrevinni akarnak; mint láthatatlan jó működnek közöttünk állhatatos bizonyossággal. A jóakarát, az igyekezett, amellyel sorukba elmélyedünk, az az út, amely ehhez a forráshoz vezet. Meríthet belőle bárki, ha akar. Bizonyos, hogy ma a körülmények sokkal nehezebbeknek látszanak, mint Mátyás idejében, de ezt a látszatot az a négy évszázad kelti, amelynek homályából a nagy király fényes alakja előragyog. Az a kor a szellemi föllendülésnek éppen olyan kora volt, mint ez a mostani, kezdődő korszak. És ha ma azt kérdezzük: hol vannak a nagy királyok, azt kell felelnünk: nőtt, fejlődött az emberiség, a külső fény és dísz beljebb húzódott az emberekbe. Ma is vannak közöttünk királyi jellemű, királyi tehetségű emberek. Hozzá kell szoknunk, hogy ma, ha királyt keresünk, nem királyi palástot várunk, s ha segítőt keresünk, ne a

trónon keressük. Sokan járnak közöttünk, mint az áruhás Mátyás, nemes fejükön láthatatlan koronával... Megismerjük-e őket mindig vajjon, s meg nem ismerve, nem járunk-e úgy, mint a kolozsvári bíró?!

A budai palota, ahol Mátyás udvarát tartotta, messze földön híres volt szépségéről. Vörös márvány oszlopsorai a Dunára néztek; szebbnél szebb faragásokkal és szobrokkal díszítve. Porfir lépcsők vezettek fel a számlálhatatlan sok, pazar pompával berendezett terembe; ezeknek falai vagy selyemmel, vagy művészi faragással voltak borítva. A termék padlózatát mindenütt mozaik fedte. Több terem falát festmények ékesítették, másutt kristálytükörök és szőnyegek. Az ablakokba festett üvegek voltak alkalmazva. A várhegy nyugati oldalán és alatt a völgyben az udvari kertek terültek el. Rózsáligetek, virágágyak, halastavak, díszes fasorok valóságos paradicsommá varázsolták ezeket. Még fényesebb volt a visegrádi palota, amelyet Mátyás meg bővítettett, nemkülönben a tatai és pozsonyi várát is. Ő építtette a budai Mátyás templomot is. Sajnos minden építkezése közül csak ez került el a törökök dúlását, ez is csak azért, mert meccsetté alakították át.

Lionardo da Vinci, a XV. század legnagyobb festőművésze úgy ír Mátyásról egyik értekezésében, mint aki a festészetnek nemcsak pártolója, hanem szakértője volt. Palotájában korának legjobb művészeitől találunk képeket és szobrokat. Rendeléseivel egész sereg művészt foglalkoztatott. Fennmaradt egy Mátyás rendelésére készült aranyból való díszfeszület, melyet tizenötezer aranyra becsültek, s amely a század magasszínvonalú ötvös-művészetének egyik legjelesebb remeke. Asztalánál lantosok, kobzosok vitézi dalokat énekeltek és énekkara a legjobb énekesekből állott; budai és visegrádi orgonái tökéletes harmóniájukról voltak nevezetesek; udvaránál a többi művészek között híres énekesek, citerások és hegedűsök sem hiányoztak. Leghíresebb azonban kincseket érő könyvtára volt, közel kétezer könyvvel, a kor szokása szerint kézzel írva és remek festett képekkel és keretekkel díszítve. Kötésük drágakövekkel volt kirakva és aranycsattokkal és sarkokkal ékeskedett. Számptalan latin, görög és héber könyv volt közöttük, amelyeket Mátyás óriási költséggel hozatott Görögország belsejéből. Költők, szónokok, bölcsészek és történetírók munkái, közöttük sok felbecsülhetetlen értékű egyetlen példány. Ezeknek javarészt Mátyás maga másoltatta, nevével és címeivel vannak megjegyezve, ezért nevezetnek órála Corvináknak (corvinus = holló). Budai udvarában állandóan harminc másolót és miniatürfestőket alkalmazott, akik a könyveket írták és díszítették. Mátyás maga is az irodalomnak alapos ismerője és lelkes pártfogója volt. A költők, tudósok és művészek úgy gyűltek köréje, mint nap köré a sugarai. S királyi kegye valóban éltető napként sütött rájuk. Virágzó irodalmi- és tudóstársaságok keletkeztek. Minthogy a főurak nem követték a királyt művészpártolásában, műveltségük megdöbbenően alacsony volt. De a főpapok, elsősorban

Vitéz János, Mátyás egykori tanítója, szintén igyekeztek koruk műveltségét elsajátítva, maguk köré értékes barátokat gyűjteni. Élénk levelezésben állottak sok külföldi hírneves emberrel; különösen az olasz fejedelemségek udvaraival tartottak fenn barátságos összeköttetést, ahonnan festők, írók, bölcsészek jöttek Magyarországra. Viszont az olasz, bécsi és németországi főiskolákon nagyszámú magyar ifjú tanult. Sok közöttük Mátyás költségén. Talán azóta sem emelkedett többé olyan magasra a műveltség Magyarországon, mint Mátyás idején.

Egyetlenegy nagyraemelt ember ime mint emelte országát fénybe és jólétbe! Forgatva a történelem ama lapjait, amelyekre Mátyás király ragyogó neve van írva, élénk óhajlás kél szívünkben: bár minden ember a maga helyén úgy kifejezheti erejét és képességeit hazája és az emberiség javára, mint e nagy király tette a maga helyén. Ki sem tagadhatja, hogy a tehetségek és a terhek nem egyenlően vannak elosztva: van, akinek kevesebb tehetséggel nehezebb sors jutott osztályrészül. De ezek a nehézségek éppúgy felemelhetik az embert, mint a szerencsés fényes tehetségei. Sorsával senki sem küzdhet: minden ügyességünk sem háríthat el fejünk feől egyetlenegy csapást sem. De hogy hogyan kerülünk ki a sorsviharból; összetörve, hasznavehetetlen roncsként, vagy acélként megedzve és gyémántként kicsiszolódva — eszményi példa erre a rabfiúból hatalmas, bölcs és jószágos uralkodóvá lett jobbagysarjadék, Hunyadi Mátyás.

A gondolatok erejéről.

(VI. Folytatás.)

Eddigi elmékedéseinkben ismételtelen kifejtettük, hogy az életben csak az tudja tartósan megállni a helyét, akinek megfelelő erkölcsi ereje van. Hiába erős valaki testileg, hiába rendelkezik vas egészséggel, nagy munkabírással, acél idegekkel, mindez nem elég ahhoz, hogy az életben sikeresen megállja a helyét. Erkölcsi erő nélkül nem lehet boldogulni az élet sokféle nehézsége, szenvedése és kísértése között.

Ez az igazság egyaránt vonatkozik úgy a büntetett, mint a büntetlen előéletű emberre. S keservesen téved, aki azt hiszi, hogy ő maga kivétel, és hogy ő erkölcsi erő nélkül is boldogul. A mai nehéz világban még sokkal nagyobb erkölcsi erőre van szüksége mindenkinek, mint azelőtt, amikor könnyebb idöket éltünk.

De mit is értünk voltaképpen erkölcsi erő alatt?

Erkölcsi erő alatt értjük azt az erőt, amely képessé tesz minket a jócselekvésre, a tiszta, nemes és a helyes gondolkodásra. Az erkölcsi erő tehát megadja jobbik lényünknek, igazi énünknek a képességet arra, hogy a helytelen gondolatok, csúf érzések és rossz cselekedetek elől megóvjon bennünket.

Mindebből látszik, hogy valamennyi ember közös érdeke az erkölcsi erőre való törekvés. E hasábon az az öt alapgyakorlatot tárgyaltuk,

amely gyakorlatoknak az elvégzése fokozza az erkölcsi erőt, tehát elősegíti, hogy érzésünk, cselekvésünk s gondolkodásunk helyes legyen.

Az öt alapgyakorlat közül eddig négyet tárgyaltunk meg, hátra van még az ötödik, amely a gondolkodást fejleszti.

Ez a gyakorlat is olyan, amelyikre mindnyájunknak szüksége van. Mert ki ne tapasztalta volna az életben, hogy mennyi bajt csinált magának és másoknak azáltal, hogy az élet egy-egy döntő pillanatában nem tudott helyesen gondolkodni.

Hányszor szeretnénk magunkat megverni s hajunkat kitépni egy-egy ilyen eset után s mondjuk magunknak „Istenem, Istenem, hová is tettem az eszemet, hogy ekkor és ekkor ilyen helytelenül gondolkodtam?” Vagy pedig azon keseregünk, hogy „hogya is mehetett úgy el az eszem, amikor a legnagyobb szükségem lett volna rá!” Nos tehát az ötödik alapgyakorlat éppen arra szolgál, hogy az embernek ne menjen el olyankor az esze, amikor éppen a legnagyobb szükség volna rá és hogy az ember oda tegye az eszt, ahol annak a helye van s gondolkodásával mindig fején találja a szegyet. Más szavakkal kifejezve, az ötödik alapgyakorlat a helyes, pontos gondolkodásra tanít s a zavaros fejűekből tiszta, világos fejű embereket nevel.

Erre a gyakorlatra is mindenkinek szüksége van, — fiatalnak-öregnek, asszonynak-férfinak egyaránt, — mert a gondolkodás zavarossága és fogyatékossága ellen mindnyájunknak küzdenünk kell.

Ezt az ötödik alapgyakorlatot, *gondolkodási gyakorlatnak* hívják, azonban idegen szóval *koncentrációs gyakorlatnak* is nevezik. Koncentráció azt jelenti, hogy összpontosítás, — ebben az esetben a *figyelem összpontosítása*, mert ezen alapszik a gyakorlat helyes elvégzése.

A gondolkodási gyakorlat csak akkor hasznos és hatékony, ha az ember hosszúideig, napnap után végzi, ellenben nem használ semmit sem, ha az ember egyideig csinálja, azután azonban abbahagyja és csak hébe-hóba ismétli meg. Aki azt akarja, hogy gondolkodását, észjárását igazán kifejlessze és biztossá tegye, kell, hogy sok-sok hónapon át, napról-napra, szünet és kihagyás nélkül végezze a gondolkodási gyakorlatot.

A gondolkodási gyakorlatot a következőképen kell végezni: naponta legalább 5 percig foglalkozunk gondolatban egy-egy olyan egyszerű tárggyal, aminek a szerkezetét és anyagát teljesen ismerjük. Ez alatt az 5 perc alatt ne engedjük meg gondolatainknak, hogy ide-oda csapongjanak, hanem kényszerítsük gondolatainkat, hogy kizárólag a szabadon választott tárggyal foglalkozzanak, semmi mással nem. Természetesen mindenki olyan tárgyat válasszon ki magának, amelyet jól ismer és amelyikről sokat tud. Lehet napról-napra ugyanarról a tárgyról gondolkodni, lehet azonban minden nap más tárgyat is választani. Pl. alkalmas tárgy erre a célra a ceruza. Próbáljuk meg s 5 percen keresztül ne gondoljunk egyébre, mint a ceruzára. Gondoljuk át, hogy milyen alkatrészből is áll a ceruza? Miképpen dolgozzák meg ezeknek az alkatrészeknek az anyagait? Hogy állítják őket össze? Mikor

találták ki a ceruzát? stb. stb. Ugyanezt lehet a tüvel, a papírral, a ronggyal s általában minden egyszerű tárggyal csinálni, ha az ember eleget tud az illető tárgy felől. Ha nem tud eleget, akkor nem bírja kitölteni az öt percet s tudás hiányában kénytelen másra gondolni.

Következik ebből, hogy a gondolkodási gyakorlat céljára csak és kizárólag olyan tárgyat lehet választani, amiről elég sokat tud az ember ahhoz, hogy a kb. 5 percig tartó időt kitöltse.

Még így is nagyon nehéz a gyakorlatot elvégezni, mert az ember gondolatai száz felé akar-nak csapongani és szétszórodni s nagy erőmegfeszítésre van szükség, hogy az ember a tárgynál maradjon. Azonban éppen az az erőfeszítés, amit végzünk, hogy gondolataink a magunk választott tárgynál maradjanak s ne száguldjanak szerteszét, — éppen ez az erőfeszítés fejleszti ki gondolkodásunkat és teszi azt megbízhatóvá.

Új fordulat a világháborúban.

Az északi államok nehéz helyzete.

A három északi állam: Norvégia, Dánia és Svédország igen nehéz helyzetbe került a nyugati háború folytán. Dánia kifejezetten mezőgazdasági állam, mely rengeteg tejet, vaját, tojást, húst termel. Ezt a nagy mennyiségű élelmiszert túlnyomórészt Angliába adta el és ez tette eddig gazdaggá Dániát. Norvégia kiváló halászzattal rendelkezik, mert az Atlanti Óceánról a vízáramlás a norvég partokra viszi a halakat és a norvég partokon mindég bőséges és sikeres a halászat. Ezt a nagyfontosságú élelmiszert, továbbá a fontos halzsírt viszont a norvégek elsősorban Németországnak adták el. De igen sok más nyersanyaga is van Norvégiának, amellyel igen élénk kereskedelmet folytatott Angliával is. Svédországban viszont rengeteg acélárú és faanyag termelhető ki, ezeket az anyagokat főként Németország vette meg.

Anglia és Németország háborújában tehát a németek is angolok is arra törekedtek, hogy a három északi állam ezen fontos anyagait maguknak biztosítsák, vagy legalább is megakadályozzák azt, hogy az ellenfél szerezzé azt meg.

Közben mind a két hatalom fenyegette vagy biztatta az északi államokat.

A három északi állam a kétoldalról jövő nyomás ellen védekezni alig tudott. Dánia is, Norvégia is, egyenként kb. 3 millió lakossal bír; ilyen kis népek nem tudhattak hatékonyan ellenállani a nagyhatalmakkak. Azonkívül a három északi állam nem is igen tudott egymás között megegyezni: amikor a finnek megsegítéséről volt szó, akkor is mindegyik másfelé húzott. Végül a háborús forgalomból származó hasznot sem akarták elosztani. Így kerültek azután most bajba.

Német ellenintézkedés.

A Németek a Dánia és Norvégia közti tengersizoron helyeztek el aknákat, hogy angol hadihajók be ne hatolhassanak a német partokat

mosó Keleti tengerre. Majd 12 óra leforgása alatt minden ellenállás nélkül bevonultak Dániába, elfoglalták az egész országot, Koppenhága fővárossal együtt. Ugyanezen idő alatt egyúttal hajókon és repülőgépeken katonaságot tettek partra Norvégia fontosabb helyein. Osloban, a norvég fővárosban, azután Bergen, Trondhjem és még északabbra Narvik tengerparti városokban szállottak partra német katonák. Dániát nagyobb csapatokkal szállították meg, a norvég városokba néhány száz főnyi embert szállítottak, de megszállták a városokat. Osló norvég városban kisebb harc is volt a norvégok és németek között, de azért a megszállás megtörtént.

Az új helyzet.

Dániában, mely alig 10.000 főnyi katonasággal rendelkezik, nem tehettek semmit. A dán király kiáltványt adott ki, hogy a lakosság fogadja a német megszállást nyugalommal és tanúsítson méltó magatartást az ország érdekében. Norvégiában ezzel szemben a kormány és parlament az ország fővárosát elhagyta, majd új kormány alakult, a parlament pedig háromtagú bizottságot küldött ki, hogy tárgyaljon a németekkel. A norvég kormány inkább tanúsított ellenállást, csatlakozott az angol-francia szövetségesekhez és hadiállapotban levőnek tekintti magát Németországgal szemben.

Svédország egyelőre kívül maradt a válságos helyzeten, de a svédek hangoztatják hogy a legszigorúbb semlegességet kívánják fenntartani és azt fegyverrel is meg akarják védeni.

Az angolok és franciák segítségére vannak a norvégoknak és így megkezdődött a kemény harc északon.

Hasznos tudnivalók.

Mit tartsunk szem előtt a vöröshagyma termesztésénél? A mostani háború azt eredményezte, hogy az egyiptomi hagymát Anglia foglalta, sőt Amerika is erősen érdeklődik az egyiptomi hagyma iránt. Triesztbe egyre kevesebb vöröshagyma érkezik és ennek megfelelően a közép-európai országokban egyre fokozódik a kereslet a magyar vöröshagyma iránt. Míg a makói hagyma ára hónapokon keresztül alig emelkedett, az utóbbi időben az ára rohamosan felszökött. Ennek az új helyzetnek megfelelően a magyar hagyma termesztésében lényeges változás áll elő. Az utóbbi időben igen nagy az érdeklődés a dughagyma iránt. Ennek oka abban is van, hogy tavaszi gabonát nem mindenütt tudnak vetni és sok az árvízsjútott terület, ahol igen jól lehet vöröshagymát termeszteni. Árvízsjúttotta területen, különösen homokos talajban gyorsan fejlődik a vöröshagyma. A későbbben ültetett vöröshagymának az is előnye, hogy zölden is jól felhasználható étkezésre és főzésre.

Mivel Makó környékén már számításba veszik az egyiptomi hagyma elmaradását az európai piacokról, nagy felkészítéssel fogtak hozzá a korai hagyma termesztéséhez, hogy minél előbb jelenhessenek meg a piacokon. legnehezebb lesz a dughagymát beszerezni, mivel a makóiak készleteiket nem adják el, hanem maguk használják fel és így nem marad más hátra, mint ki-ki neveljen magból magának dughagymát. Magról is jól lehet nevelni dughagymát, mint azt egyik multikori számunkban leírtuk.

A mostani világhelyzet a vöröshagyma termesztését indokolttá teszi és hisszük, hogy a magyar gazdatársadalom megtalálja a módját a jövedelmezőnek ígérkező vöröshagymatermesztésnek.

Elemi károk bejelentése. A hosszantartó és szakadatlan hideg tél nem egy helyen fagykárt okozhatott. Az árvizek több ezer holdon végtelen károkat okoztak. Ezek az elemi csapások nehéz megpróbáltatás elé állítják a gazdákat. Régebben úgy volt, hogy a különféle elemi károkat nyolc napon belül az illetékes pénzügyi hatósághoz (álampénztár, adóhivatal) kellett bejelenteni. A bejelentést az illetékesek felülvizsgálták és a kárhoz mérten kisebb vagy nagyobb kedvezményt adtak. A mostani nagyarányú fagy- és árvíz kárral kapcsolatban a pénzügyminiszter módosító rendeletet adott ki. A rendelet szerint az elemi kár bejelentésének határidejét nem a pénzügyigazgatóságok, hanem a községi elöljáróságok állapítják meg. A kárbejelentéseket is az illetékes közigazgatási hatóságoknál kell megtenni. Ez az intézkedés a bejelentést könnyebbé teszi, nincs annyi utánjárással és ez elöljáróságok pontosan és mindenkire kiterjeszkedőleg írhatják össze az elemi károkat.

Mire figyelmeztet az időjárás? Április hó időjárása meghozta a növények fejlődésére alkalmas időt. Éjjel-nappal jóformán egyforma volt a hőmérséklet, mert a hőmérő 5 és 10 fok között mozgott. Eső is volt. Nem sok, csak annyi, mint amennyi szükséges a talaj már-már kérgesedésnek indult felületének megporhanyítására. Az ilyen időjárás alkalmas a fejlődésnek induló növényzet növekedésére. Április hó közepén vagyunk, azonban a gazdasági munkáknál még ott sem tartunk, ahol más években március elején tartottunk. Sok munka vár a gazdákra és az időjárás eléggé kedvező volta bizonyos egymásutánságot igen jól biztosít, amire bizony a gazdálkodóknak nagy szükségük van. A munkákat bizonyos fokozatossággal kell végezni és úgy, hogy ahol már ez vagy az a munka végezhető, azt el is végezzük. Nem lehet most megvárni azt, hogy az egész darab föld mindenütt megmunkálható állapotba jusson, hanem ha a partosabb részben már lehet dolgozni, azt ott el is kell végezni és nem lehet a laposabb részek kiszikkadását megvárni, mert akkor a partosabb részen a munka már megkészt. Egyáltalán ma mindenre figyelni, gyors elhatározással és szakadatlan szorgalommal kell dolgozni. Őszi szántások mielőtt elfogasolandók és ezt el kell végezni a lucernásoknál, lóheréseknél, réteknél, legelőknél,

majd pedig az őszi vetéseknél is. Hol kezdjük és mikor végezzük, ezt nemcsak az időjárás mondja meg, hanem rátermettségünk, helyes gazdasági érzékünk és nem egy esetben erőnk és gazdaságunk felszereltsége is. Kapkodni, hirtelenkedni, különösen pedig: „Hej, ráérünk arra még!” nem szabad. Munkáink végzésének sorrendjét nagy általánosságban aszerint kell elvégezni, mint azokat rendes viszonyok között márciusi kikelettel végeztük volna. Különösen óvni kell mindenkit attól, hogy a szokatlan rossz tél miatt sokat szenvedett őszi vetéseket elhamarkodva kiszántsa, mert a növényeknek igen nagy az alkalmazkodó képessége és nagy a visszapótlóereje és így az ősziakat inkább műtrágyák — nitrogéntrágyák — elszórásával fel kell segíteni. Kétségtelen, hogy a gazdasági munkákkal meg vagyunk késve, de az alkalmas időjárás és a jól alkalmazott, tudatos gazdasági munkák a termést igen nagy mértékben befolyásolják.

A mult évi tengeritermesztés tanulságai. Gazdatársaim határbejárásakor a mult évben különféle tengeritermést láthattak. Olyanokat, ahol jóformán semmi sem termett, ahol közepes vagy jobb termés volt, de olyat is lehetett látni, hogy jobb termése volt a gazdának, mint az előző években. Az ilyenre a gazda azt mondja, hogy szerencséje volt, eltalálta a vetés idejét, hogy különleges talaja van, vagy pedig több eső volt, mint a szomszédjánál.

Az időjárásnak nem parancsolhatunk, különleges talaj nincs, de mindezt befolyásolhatjuk megfelelő talajműveléssel és kellő időben elvégzett munkával.

A saját gazdaságomban tapasztaltam azt, hogy ahol aratás után azonnal a tarlószántást elvégeztem és nyáron korán, augusztus hóban jó megfelelő őszi szántást adtam, igen jó termés volt, az időjáráshoz képest. Ott, ahol a föntiekben leírt munkát későbbben, illetve nem kellő időben és megfelelően végeztem el, ottan a termés jóval kevesebb volt, amint az alanti példa is mutatja.

1. Rendes időben elvégzett munka mellett tengeritermesztés lánconként (2000 négyszögöl) 33 q. 2. Nem rendes időben elvégzett talajmunka után lánconként (2000 négyszögöl) 22 q termés volt.

Ehhez hasonló példát láttam az egyik gazdánál, azon részen, ahol: 1. azonnali tarlószántás, 2. trágyakihordás után trágyaalászántás, 3. őszi mélyszántás augusztus hóban történt, kitűnő jó termés volt, átlag holdanként (1000 négyszögöl) 26 q. Ahol mindezt a talajművelést nem adták meg, csak késő őszi mélyszántást, ottan alig kapott 1000 négyszögöltre 10 q termést a gazda és ennek is a fele alj volt. Ugyanezen eredményeket láttam az egész környéken, ahol végigjártam.

Természetes, a szikes föld igen befolyásolta az idej tengeritermést. Próbaképpen beállítottam egy kísérletet a teljes szikes talajomon: 1. fehér lófogú tengeri; 2. aranyárga lófogú tengerivel. A talajművelés egy és ugyanaz volt (tarlószántás, mélyszántás), azzal a különbséggel, ahová a fehér lófogú tengeri került, az elővetemény zab volt: 1. fehér lófogú tengerinél 14 q; 2. aranyárga lófogú

tengerinél 11.50 q 1000 négyszögöltre. Ezek szerint a száraz és szélső időjárásnak a fehér lófogú ellenállóbbnak bizonyult, mint a másik lófogú tengerifajta. Az időjárás különös szeszélyeit kellőképpen ellensúlyozhatjuk megfelelő időben elvégzett talajműveléssel, mert ezáltal megfelelően tartálkolhatjuk a talajunkban a vizet, ami olyan fontos tényező a tengeri termesztésénél.

Minden tengeriföld alá okvetlenül végezzük el a tarlószántást, a korai, lehetőleg minél rögzesebb augusztusi őszi mélyszántást, háromszori ekézést és okvetlenül a három-négyszeri kapálást, mert enélkül nem remélhető jó tengeritermés.

Vetőmagakció a kipusztult vetések pótlására a földművelésügyi miniszter a rendkívüli téli fagyok, valamint a tavaszi árvizek következtében kipusztult vetések pótlására inséges és kedvezményes árú vetőmagakciót engedélyezett. Ezzel kapcsolatban nyomatékosan felhívja az érdekeltek figyelmét arra, hogy az igényjogosultság, valamint annak alapját képező kár megállapítását a vármegyei gazdasági felügyelőségek végzik és ezért az igénylések az ügy gyors elintézése érdekében az illetékes vármegyei gazdasági felügyelőségnél jelentendők be.

Küzdelem a „Nagysárkány-rend” ellen.

Regény.

Irta: Milgöma.

(Folytatás.)

— Úgy van. S Mihály arkangyal seregei — a biblia szerint — nem csak angyalok, arkangyalok s egyéb égi lények, hanem egyszerű, szerény földi emberek is, akik tudnak a Sátán működéséről s harcolnak az ellen. — Ha jelképes szóval Nagysárkányrend lovagjainak nevezem azokat, akik a Sátán csábításainak nem tudtak ellentállni és a Sátán szolgálivá lettek, — akkor a jelképes szóval „mihaeliták”-nak nevezhetem azokat, akik tudatosan harcolnak a Nagysárkányrend lovagjai ellen.

— És mit jelent hogy a „mihaeliták” tudatosan harcolnak a Nagysárkányrend lovagjai ellen?

— Természetesen nem karddal való véres harcot jelent, hanem az erkölcs, a lélek, a szellem harcát jelenti a jócselekedet, a szép érzés és az igaz gondolat érdekében.

— Tehát a „mihaeliták” azon fáradoznak, hogy úgy saját maguknál, mint másoknál is, a gondolkodás igaz, az érzés szép, a cselekvés jó legyen?

— Úgy van. A mihaeliták elsősorban saját lelkükben harcolnak a Sátán ellen, aki a gondolkodást hazuggá, az érzést csunyává, a cselekvést gonosszá akarja tenni. S mivel a mihaeliták önmagukban folytatnak heves harcot a Sátán ellen, ezért tudnak azután ellene más lelkekben és az élet külső helyzeteiben is harcolni. Működésük következtében tiszta tudomány, nemes művészet, áldásos szociális intézmények jönnek létre.

— Te Ábrahám, te is egy ilyen mihaelita vagy, ezért tudtál annyi embert meggyógyítani. Mária is mihaelita, ezért vigasztal meg oly soka-

kat. S Seraphicus is ma reggel mihaelitává lett s el fogja érni, hogy maga és társai magatartása által a te ügyed jó kimenetele biztosíttassék.

* * *

Még Bánáth ott állt Ábrahám mellett, de Ábrahám hallgatott, mert alaposan átgondolta mindazt, amit Bánáthtól hallott. Benyomásait a következőképpen összegezte:

I. Bánáth csakugyan meggyógyult.

II. Amit Bánáth jelképes kifejezésekkel elmondott a jó és rossz harcáról, igazság.

III. Bánáth gyógyulását, megvilágosodását s igazság-megismerését a Bibliának köszönheti.

IV. Ebből következik, hogy ha a Bibliát helyes megértéssel olvassuk, nagy gyógyerőkkel, nagy igazságokkal, még fel nem tárt csodálatos világokkal ismerkedhetünk meg.

V. Tehát első feladat kézbevenni a Bibliát, olvasni és tanulmányozni, olyan világítás mellett, hogy a Biblia mélységes erői és rejtett kincsei megnyilatkozhasanak.

— Te Bánáth! keresd csak ki nekem a Bibliából azt a részt, amiről beszéltél. Hagy olvasam el!

Bánáth azonnal kikereste és Ábrahám hangoosan olvasta:

— János, Jelenések könyve, 12-ik rész, 7-ik résztől kezdve:... egykor nagy viaskodás volt az égben. Mihály és az ő angyalai viaskodtak a Sárkánnyal. És a Sárkány is erősen küzdött Mihály ellen. És a Sárkány oldalán harcoltak a Sárkány seregei... De a Sárkány és az ő seregei nem arathattak diadalt és nem maradhattak fenn a mennyben... Hanem Mihály győzött a nagy viaskodásban. És a nagy Sárkány, — aki nem volt más, mint ama paradicsombeli kígyó, aki nevezeték Ördögnek és Sátánnak — a mennyből kivettetik és levettetik a földre. Vele együtt vettek le a földre az ő seregei is. A nagy Sárkány és az ő seregei tehát a földön vannak és itt kísértik és csábítják az egész földkerekség minden lakóját a rosszra... Ámde hadakoznak itt a földön a nagy Sárkány ellen mindazok az emberek, akik Isten parancsolatainak megőrzői, akikben benne él a Krisztus Jézus bizonyágtétele, akik Mihálynak földi harcosai...

* * *

Te Bánáth, add nekem ajándékba a Bibliádat. Hadd vigyem azt magammal ebből a házból, mint egyetlen szerzeményemet.

— Nagyon szívesen neked adom, legalább mindjárt meg is látszik az értelme annak, hogy miért voltál itt, miért mész el, mi vár reád. Biblia nélkül jöttél be ebbe a házba, Bibliával mész ki belőle... és...

— Engedd, hogy folytassam megszakított mondatodat. Azt az időt, ami most vár reám és amit nem fordíthatok betegeim gyógyítására, nem csak azzal fogom tölteni, hogy feldolgozom tapasztalataimat és jegyzeteimet, hanem azzal is,

hogy kiegészítem hiányaimat s leggondosabban tanulmányozni fogom a Bibliát. Hiszen ha én már ismertem volna a Bibliát, réges-régen megmutathattam volna neked azt a fejezetet, amit ma olvastál el s így talán már jóval előbb is meggyógyulhattál volna... Milyen érthetetlen és mekkora nagy baj, hogy az egyetemen, amikor kiképezik az orvosokat és annyi mindenre megtanítják őket, az emberiség legnagyobb orvosáról szóló bölcskönyvet, a Bibliát nem ismertetik meg vele... Ezáltal jövátételten hiányokkal bocsátják gyógyító utjukra a fiatal orvosokat.

— Nos, válaszolt Bánáth, most az élet ad bő alkalmat neked arra, hogy ezeket a hiányokat pótdold s teljes erőddel elmélyülj a Bibliában.

— Ezt fogom tenni s így a rám mért büntetési időt — fegyelmi ügyem leforgását — nem keserűséggel, hanem új lendületű igyekvéssel fogom eltölteni.

Ezzel Ábrahám és Bánáth bezárták a beszélgetést, gyors ütemben befejezték a csomagolást, hogy Ábrahám eleget tehessen feljebbvalói kívánságának s mielőbb elhagyhassa a házat...

Gyötremlék útján.

Én, e történet leírója, az eseményekbe ezen a ponton kapcsolódtam bele.

Ábrahám doktor úr távozása utáni napon anélkül, hogy Ábrahám dr elmeneteléről értesültem volna — kora reggel siettem az elmeorvosintézet felé, hol már 25 éve működtem mint hivatalnok. A kerti kapuhoz jutva, a sürgönyhordóval találkoztam össze, nyitott sürgönyt adott át nekem. Mivel a posta átnézése úgyszólván az én dolgom volt, mindjárt átolvastam.

Az elmeorvosintézet igazgatóságának volt címezve. Milanóban feladva. „Ábrahám dr fegyelmi megvizsgálása ellen tiltakozást jelentek be. Szökéseben semmi része se volt Dárdai. A milánói Skala Színház énekese.“ Halálra rémültem. Mióta itt működtem, soha még orvos ellen fegyelmi nem volt. Sötét sejtelem szállt meg, előkészültem a legrosszabbra. A kapuban ott állt az öreg koldus. Máskor mindég hangos szóval kért alamizsnát tőlem, — most némán nyujtotta felém kezét.

Nem adok mert nem beszél! — mondtam neki tréfásan. Mit szólna hozzá Ábrahám dr úr. ha megtudná?

Az öreg szomorúan mutatta kezével, hogy Ábrahám dr úr messze ment s fejével erélyes nemet intve, kezét szájára téve, azt jelezte, hogy ő most már nem fog beszélni soha sem.

(Folyt. köv.)

Felelős szerkesztő és kiadó:

GÖLLNER MÁRIA.

E jótékonyági folyóirat szerkesztősége és kiadóhivatala:

FOGHÁZMISSZIÓ HELYISÉGE,

Budapest, V., Markó-utca 27. földszint 6. szám.